

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**



Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Християнське мистецтво України»

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-наукова програма: Для усіх освітніх програм.

Спеціалізація (за наявності): Для усіх спеціалізацій.

Спеціальність: Для усіх спеціальностей.

Галузь знань: Для усіх галузей знань.

Форма навчання: денна/ заочна.

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 12 від “25” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Християнське мистецтво України
Освітня програма	Для усіх освітніх програм.
Спеціалізація	Для усіх спеціалізацій.
Спеціальність	Для усіх спеціальностей.
Галузь знань	Для усіх галузей знань.
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	Тривалість: один семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=122&id_cou=3215

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу: формування цілісного бачення християнства як однієї із світових релігій
Компетентності: <ul style="list-style-type: none">• Формування системних культурологічних знань про християнське сакральне мистецтво України• Обізнаність з ресурсами, джерелами, що свідчать про християнське сакральне мистецтво України
Програмні результати навчання. <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none">• види і типи сакрального мистецтва християн;• типи, види, художні стилі сакральної архітектури України;• іконографічні типи в українському іконописі;• іконописні малярські осередки, школи, майстерні України;• творчу спадщину видатних українських іконописців;• українські церковні тканини та матеріали як галузь церковного мистецтва;• роль духовно-літургійного співу і музики в сакральних діях;• українські християнські календарно-обрядові пісні;• християнську тематику в театральних діях, кіномистецтві України. <p>Вміти: використовувати набуті знання на практиці, для професійного зростання, в повсякденному житті.</p>

3. Структура курсу

№	Тема. Форми роботи.	План роботи. Зміст і результати навчання. Програмові вимоги.	Завдання
1	<p>Християнське мистецтво як вид релігійного мистецтва в Україні.</p> <p>// Лекція; семінар.</p>	<p>Об'єкт, предмет вивчення курсу «Християнське мистецтво України».</p> <p>Духовна культура й релігійне мистецтво: розуміння понять.</p> <p>Релігійне мистецтво: розуміння поняття.</p> <p>Жанри й види релігійного мистецтва.</p> <p>Жанри й види християнського мистецтва.</p> <p>Сакральне мистецтво в християнстві.</p>	<p>Усні відповіді.</p> <p>Тест</p>
2	<p>Візантійський, києворуський, романський, готичний стилі у християнській сакральній архітектурі України.</p>	<p>Володіти базовою інформацією про основні питання теми:</p> <p>Розуміння понять: сакральне, профанне; світська архітектура, сакральна архітектура. Каплиця як вид сакральної архітектури (характерні місця побудови каплиць в Україні).</p> <p>Символіка, форми, структура храму.</p> <p>Християнські печери як пам'ятки будівництва в Україні.</p> <p>Муровані храми періоду Київської Русі в християнській сакральній спадщині України.</p> <p>Народне храмобудівництво: дерев'яні церкви (Галичина).</p> <p>Особливості візантійського, києворуського, романського, готичного стилів у християнській сакральній архітектурі України.</p> <p>Сакральні пам'ятки архітектури України періоду українського ренесансу.</p>	<p>Усні відповіді.</p> <p>Презентації.</p>
3	<p>Сакральна архітектура й скульптура України стилів бароко й класицизму України.</p> <p>// Лекція; семінар.</p>	<p>Володіти базовою інформацією про:</p> <p>Відомі архітектурні пам'ятки барокового стилю в Україні, зокрема в Галичині.</p> <p>Визначення й порівняння характерних ознак типових барокових архітектурних традицій (козацьке бароко, європейське бароко в Україні).</p> <p>Монументальна християнська скульптура України. Храмова скульптура. Скульптурні композиції на іконостасах.</p> <p>Скульптурна творчість Івана Георгія Пінзеля, Матвія Полейовського.</p> <p>Художній надгробок в Україні — меморіальна галузь жанру скульптури.</p>	<p>Усні відповіді.</p> <p>Презентації.</p>
4	<p>Іконопис як жанр сакрального мистецтва в християнстві.</p> <p>// Лекція; семінар.</p>	<p>Володіти базовою інформацією про:</p> <p>Догмат іконовшанування в ортодоксальному християнстві.</p> <p>Візантійський іконописний канон: основні норми та принципи</p> <p>Візантійський стиль в українському іконописі. Київські фрески, мозаїки.</p> <p>Іконопис, стінопис: диференціація понять. Іконописці.</p> <p>Ікони христологічного циклу в храмах України.</p> <p>Основні іконографічні типи Богородичних ікон: типи, значення, символіка, особливості в Україні.</p> <p>Ікона стилю бароко в Україні.</p> <p>Формування і структура українського іконостасу.</p>	<p>Усні відповіді.</p> <p>Презентації.</p>

5	<p>Іконописні малярські осередки, школи, майстерні України</p> <p>// Лекція; семінар</p>	<p>Лаврська іконописна та малярська майстерня Стиль і техніка живопису церков Києво-Печерської Лаври. Внутрішнє оздоблення церков Почаївської лаври. Пам'ятки іконописного мистецтва в Галичині та Волині (на прикладі колекцій ікон Івано-Франківського краєзнавчого музею, Музею мистецтв Прикарпаття, Музею Волинської ікони) Чудотворні ікони України. Образи діячів історії та культури України в храмових стінописах Східної Галичини першої третини ХХ ст.: мистецькі інтерпретації. Іконописне мистецтво на склі.</p>	<p>Усні відповіді. Презентації.</p>
6	<p>Видатні українські іконописці</p> <p>// Лекція; семінар</p>	<p>Творча спадщина знаних іконописців України: Іван Руткович, Йов Кондзелевич, Модест Сосенко Михайло Бойчук, Іван Їжакевич. Сучасні іконописні школи та майстерні України. Українська ікона ХХІ століття: середньовічна традиція і авангард.</p>	<p>Усні відповіді. Презентації. Тести.</p>
7	<p>Українські церковні тканини та матеріали як галузь церковного мистецтва: типи, походження, символіка</p> <p>// Семінар</p>	<p>Дияконське, священиче, архієрейське облачення: елементи, символіка. Плащаниці і хоругви в сакральній традиції церкви. Храмово-обрядові вироби. Вишивана ікона. Українська вишивка в інтер'єрах храмів. Символіка українського великоднього писанкарства.</p>	<p>Усні відповіді. Презентації.</p>
8	<p>Християнська духовна музика і спів. Календарно-обрядові пісні у християнстві.</p> <p>// Семінар</p>	<p>Традиції українського літургійного співу. Творча спадщина видатних українських композиторів. Літургійна музика католицької церкви. Авторські й народні колядки обрядовій культурі України. Християнські звичаї і традиції в українській побутовій культурі. Хоровий та музичний супровід богослужінь у протестантських організаціях.</p>	<p>Усні відповіді. Презентації.</p>
9	<p>Християнська тематика в театральних дійствах, кіномистецтві України</p> <p>// Семінар</p>	<p>Історія розвитку вертепного дійства в Україні. Відображення життя і діяльності видатних лідерів українських християнських церков у кіномистецтві України. Християнська тематика у художніх фільмах. Християнська тематика у документальних фільмах. Фестивалі християнської пісні, християнського кіно як засіб місіонерської роботи українських церков.</p>	<p>Усні відповіді. Презентації.</p>

3.1. Теми самостійної роботи студентів.

Дослідження історії і мистецьких особливостей пам'яток християнської сакральної архітектури:

1. Михайлівський золотоверхий собор.
2. Собор святої Софії.
3. Архітектурний комплекс Києво-Печерської лаври: Троїцька надбрамна церква (1106 – 1108 рр.); Собор Успіння Пресвятої Богородиці; Хрестовоздвиженська церква; Церква Різдва Пресвятої Богородиці.
4. Архітектурний комплекс Видубицького монастиря: Георгіївський собор (1696 – 1701 рр.); Михайлівський собор.
5. Сакральні архітектурні пам'ятки Чернігова: Спаський собор; Собор Бориса й Гліба.
6. Церква святого Пантелеймона (Галич)
7. Іллінська церква (Суботів)
8. Церква Спаса на Берестові
9. Свято-Іллінська церква, Київ
10. Велика лаврська дзвіниця
11. Церква Миколи Чудотворця Набережного, Київ
12. Андріївська церква
13. Бучацький монастир
14. Монастир кармелітів босих
15. Почаївська лавра
16. Собор Святого Юра (Львів)
17. Латинський катедральний собор (Львів).
18. Церква Пресвятої Євхаристії (Домініканський костел) (Львів).
19. Собор Святого Воскресіння УГКЦ (Івано-Франківськ).
20. Колегіальний костел Пресвятої Діви Марії, Івано-Франківськ
21. Кафедральний собор Покрови Пресвятої Богородиці, Вірменська церква (Івано-Франківськ).
22. Собор Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці (Тернопіль)
23. Скит Манявський.
24. Християнські паломницькі центри у світі.
25. Християнські паломницькі центри в Україні.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	60
Тестовий контроль знань (до семінару)	30
КСР	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські заняття		+		+		+		+		+		+		+		+	+	60
Тестовий контроль знань					+						+					+		30
КСР																	+	10

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Комп'ютери, гаджети, доступ до інтернет-мережі.
--	--

Література:

1. Вечерський Віктор. Особливості стилю бароко в архітектурі України XVII–XVIII століть // <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16947/41-Vechersky.pdf?sequence=1>
2. Історія української культури: Навчально-методичний посібник з дисципліни / Укл. Петренко І.М., Сарапин В.В. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2012. – 504 с. // Доступ: <http://www.culture.puet.edu.ua/files/iuk.pdf>
3. Історія української культури: Навчальний посібник ... / Ю.О.Шабанова, Н.Ю.Тарасова, О.Я. Дичковська. – Дніпропетровськ, 2012. – 141 с. // <https://filosof.nmu.org.ua/ua/Textbooks/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8.pdf>
4. Хома І. Я. Історія української культури: навч. посібник / І.Я. Хома, А.О. Сова, Ж.В. Мина; за ред. І.Я. Хоми. – Львів, 2012. – 356 с. // Електронний ресурс: <http://194.44.152.155/elib/local/r39.pdf>
5. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович — К., 1998. — 728 с. // Електронний ресурс: <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>
6. Список мурованих храмів у стилі українського бароко // https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BC%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%85%D1%80%D0%B0%D0%BC%D1%96%D0%B2_%D1%83_%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BB%D1%96_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%B1%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BE

7. Хорове мистецтво України та його подвижники: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Дрогобич, 19 – 20 жовтня 2017 року) [Електронний ресурс] / Редкол. : І.Л. Бермес, В.В. Полюга. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2017. – 358 с. – Режим доступу: <http://ddpu.drohobych.net/konf-xorovemystectvo/>
8. Формування і структура українського іконостасу // <https://www.osbm.org.ua/index.php/publikatsiyi/liturhiya/1835-formuvannia-i-struktura-ukrainskoho-ikonostasa>
9. Християнська сакральна традиція: історія і сьогодення. Матеріали Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 6-7 грудня 2013 р. - Львів, 2013. - 262 с.
10. Шевченко В. М. Словник-довідник з релігієзнавства. – К. : Наук. думка, 2004. – 560 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства. Аудиторія 503; тел.: 59-60-15 Ел. адреса кафедри: kfsr@pnu.edu.ua Сайт кафедри: https://kfsr.pnu.edu.ua/
Викладач	Білоус Світлана Іванівна
Контактна інформація викладача:	svitlana.bilous@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Повага до всіх учасників освітнього процесу; Сприйняття й толерантність до представників різних світоглядів; Забороняється плагіат у підготовці і представленні робіт;
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацювання пропущених занять через опрацювання навчальних матеріалів, рекомендованої літератури.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Дозволяється, але через поважну причину, підтверджену документально.
Невідповідна поведінка під час заняття	- забороняється зневага до когось з учасників освітнього процесу; - забороняється некоректні вислови, агресивні прояви поведінки.
Додаткові бали	участь у студентських конференціях з дисципліни: 10 б.

Викладач: Білоус Світлана Іванівна